

Op hoge hakken in de wolken

Het verhaal achter werkkleding in de
luchtvaart, voor en tijdens corona

(2017-2020)

Aileen Out

© Aileen Jessica Out, 2021

Foto cover en hoofdstuk Over Aileen: Rosalie van den Kerckhove

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met Brave New Books

Eerste druk: mei 2021

ISBN: 9789464352924

Prettybusiness

A.Hofmanweg 1a

2031 BH Haarlem

www.prettybusiness.nl

contact@prettybusiness.nl

LinkedIn: Aileen Out

Facebook/Instagram: Prettybusiness.nl

Twitter: _Prettybusiness

Inleiding	8
Uniformen	12
<i>Uniformen: over schoonheid, imago en alles er tussenin</i>	13
<i>Chinese luchtvaartmaatschappij laat het personeel werken in haute couture</i>	20
<i>Grootste verzameling stewardessen uniformen ter wereld in de Kunsthal</i>	22
<i>Nieuwe bedrijfskleding van Alaska Airlines is fantastisch</i>	27
<i>Nieuwe bedrijfskleding Turkish Airlines</i>	31
<i>KLM organiseert modeshow met uniformen in de lucht</i>	35
<i>Stewardessen Aer Lingus mogen eindelijk broek dragen</i>	39
<i>Planq maakt stoelen van oude bedrijfskleding</i>	43
<i>Nieuwe bedrijfskleding American Airlines ligt nu al onder vuur</i>	46
<i>Amerikaanse luchtmacht ontwikkelt vliegpakken voor zwangere piloten</i>	52
Het bijzondere verhaal van Delta Air Lines	58
<i>De rol van chemicaliën, irritatie en uitslag bij uniformen</i>	59
<i>Nieuwe bedrijfskleding voor Delta Air Lines</i>	63
<i>Medewerkers Delta spannen rechtszaak aan wegens ziekmakende uniformen</i>	67

<i>Uniformen Delta Air Lines gaan de prullenbak in</i>	73
<i>Dresscodes</i>	78
<i>De relatie tussen imago, cultuur en dresscodes</i>	79
<i>Ontslagen worden vanwege tatoeages: mag dat?</i>	84
<i>Aeroflot eist knappe stewardessen en dat is geen discriminatie</i>	88
<i>Opvallende eisen waar stewards en stewardessen aan moeten voldoen</i>	92
<i>AirAsia stewardessen zijn te sexy gekleed</i>	95
<i>Borsten op de werkvloer: het is nooit goed</i>	99
<i>De dubbele moraal van Richard Bransons no-tie-dresscode</i>	103
<i>Virgin Atlantic schaft make-up als dresscode af</i>	107
<i>TUI trekt kledingmaat als sollicitatiecriterium in</i>	110
<i>Zó vind je de ideale stewardessenschoen</i>	116
<i>Stewardess ontslagen wegens halve kilo 'overgewicht'</i>	120
<i>Japanse dames eindelijk verlost van hoge hakkenbeleid?</i>	125
<i>Toen Qatar Airways zijn boekje te buiten ging</i>	130
<i>Waarom we niet mogen oordelen over kledingvoorschriften</i>	131
<i>Qatar Airways stelt bizarre dresscode op</i>	135
<i>Qatar Airways trekt bizarre dresscode in</i>	145

Corona	152
<i>En toen hadden luchtvaartmaatschappijen ineens niets meer te zeggen...</i>	153
<i>Stewardessenuniformen worden ingeruild voor beschermende pakken</i>	156
<i>United Airlines maakt mondmaskers van bedrijfskleding</i>	160
<i>Beschermt antibacterieel stewardessenuniform tegen COVID-19?</i>	164
Over Aileen	170
Dankwoord	174

Inleiding

Beste lezer, als eerste wil ik je bedanken. Bedanken voor het feit dat je dit boek hebt aangeschaft, of misschien hebt gekregen, en klaar bent om te duiken in de fascinerende wereld van kleding in de luchtvaart. Want geloof mij, dat is het zeker.

Eentje die vol zit met prachtige uniformen, die soms bijna een sprookjesachtige uitstraling hebben. Eentje waardoor passagiers in het vliegtuig zich ineens beseffen waar ze zijn. Maar deze industrie heeft ook een keerzijde. Een wat minder mooie kant die eens in de zoveel tijd het nieuws haalt. Hierbij gaat het vaak om de strenge dresscodes. Een bepaald gewicht waar medewerkers aan moeten voldoen, de hoge hakken waar de dames op moeten lopen of zelfs de eis dat het personeel knap moet zijn.

De afgelopen jaren haalde de luchtvaart ook het nieuws door ziekmakende uniformen. Er waren maatschappijen waar het personeel uitslag of zelfs migraine kreeg van de stoffen die zij moesten dragen.

Het zijn allemaal zaken die ons de wenkbrauwen doen fronsen. We lezen dit in de media, maar hebben zelden een goed beeld van het verhaal daarachter. Dat is precies de reden dat ik in 2014 met het online platform Prettybusiness ben begonnen: om het verhaal achter deze werkkleding te vertellen.

De afgelopen jaren ben ik meerdere malen in de materie achter de verhalen gedoken. Door te spreken met mensen uit de textielindustrie over hoe stoffen voor huiduitslag kunnen zorgen, maar ook met juristen en advocaten over de rechten die medewerkers en bedrijven hebben wanneer het gaat om onenigheid rondom uiterlijk op het werk.

Een van de verhalen die mij het meest heeft geraakt is dat van Qatar Airways. Toen ik in de zomer van 2019 een uitgelekte memo van deze maatschappij onder ogen kreeg, was ik geschokt. De maatschappij had de dresscode flink aangescherpt. De eisen waren bizar en het personeel dat in Nederland voor de organisatie werkte had geklaagd. In samenwerking met de vakbond FNV schreef ik er een artikel over dat uiteindelijk in vijf kranten werd gepubliceerd. Met als gevolg dat de dresscode uiteindelijk werd ingetrokken.

Maar naast de soms vreemde en bizarre verhalen was er de laatste jaren ook plaats voor de mooie kanten van deze branche. De lanceringen van nieuwe uniformen, inclusief prachtige schoenen en accessoires. De vaak beeldschone foto's die ervan werden gemaakt

die qua uitstraling niet onderdeden aan de nieuwste collecties van couturiers.

Tijdens het schrijven over deze bijzondere uniformen leerde ik Cliff Muskiet kennen. Een man waar ik voor januari 2018 nog nooit van had gehoord. Tot ik op internet een artikel las over een tentoonstelling in de Kunsthal in Rotterdam met bijzondere stewardessenuniformen. Muskiet is de grootste verzamelaar ter wereld van deze uniformen en had een deel van zijn collectie beschikbaar gesteld. Naast zijn werk als purser bij KLM geeft hij interviews aan de grote media zoals CNN en BBC over de verzameling waar hij sinds 1992 aan werkt. Ook in eigen land heeft zijn bijzondere hobby hem tot een beroemdheid gemaakt.

Ik interviewde hem over de tentoonstelling en we hielden contact. We appten wanneer er een nieuwe collectie met uniformen werd gelanceerd en ik bekeek op social media de foto's van de nieuwe uniformen die hij aan zijn collectie toevoegde.

Voor dit boek wilde ik naast de bundeling van de artikelen ook een expert aan het woord laten. Iemand die vanuit de praktijk ons wat meer kan vertellen over uniformen in de luchtvaart. Er was maar één naam die in mijn hoofd zat: Cliff Muskiet. Er was niemand met zoveel ervaring en kennis over dit specifieke onderwerp dan hij. Ik was dan ook extreem blij toen hij aangaf mee te willen werken aan het boek.

Dit boek bestaat uit vijf hoofdstukken: *Nieuwe bedrijfskleding, Het bijzondere verhaal van Delta Air Lines, Dresscodes, toen Qatar Airways zijn boekje te buiten ging* en *Corona*. In ieder hoofdstuk staan de artikelen die gekoppeld zijn aan het thema. We bespreken in het eerste deel van ieder hoofdstuk de thema's die aan bod zullen komen, waarbij Cliff vanuit de praktijk zal vertellen wat hij ziet en heeft ervaren. Denk aan onder meer trends rondom uniformen, hoe culturen dresscodes beïnvloeden en hoe het zit met de regelgeving bij luchtvaartmaatschappijen. Het geeft een uniek kijkje achter de schermen en die verder gaat dan onze landsgrenzen.

Ik wens je veel leesplezier.¹

Lieve groet,

Aileen

¹Mocht je een foto of bericht plaatsen over dit boek op social media, je kan mij taggen onder de naam van mijn blog @Prettybusiness en gebruik maken van de hashtag #ophogehakkenindewolken

Uniformen

Uniformen: over schoonheid, imago en alles er tussenin

Interview met Cliff Muskiet

De afgelopen jaren hebben verschillende internationale luchtvaartmaatschappijen hun oude uniformen ingeruild voor nieuwe. In dit hoofdstuk zal ik je een aantal opvallende laten zien en het verhaal erachter vertellen. Maar voordat ik dit ga doen, ben ik benieuwd wat de favoriete collecties zijn van Cliff Muskiet.

A: Cliff, jij hebt in alle jaren dat je stewardessenuniformen verzamelt al een hoop voorbij zien komen. Ik weet dat jij ook altijd in de gaten houdt welke maatschappijen nieuwe uniformen aanschaffen en welk verhaal erachter zit. Wat is jouw favoriete collectie?

C: Ik heb niet echt één favoriet, maar ik heb meerdere favorieten. Als ik kijk naar wat er de afgelopen jaren is gelanceerd, dan staat Alitalia bij mij toch wel hoog op het lijstje. Deze Italiaanse luchtvaartmaatschappij combineert rood met groen. Het is een gewaagde combinatie en ik weet dat niet iedereen er fan van is. Een groene of rode panty is bijvoorbeeld iets dat veel mensen afschuwelijk vinden. Ik vind het heel gaaf. Van een afstand zie je

deze twee kleuren, maar wanneer je van dichtbij naar de stof kijkt, dan zie je echt diepte. Door het patroon lijkt het een 3D-effect te hebben. Dat zie je ook bij de blouse. Ze hebben gespeeld met het patroon. Door een combinatie te maken van kleine en grote afbeeldingen krijgt het geheel diepte. Door deze bijzondere details zie je dat mensen echt omkijken als de stewardessen voorbij lopen. Het hele plaatje, inclusief de tas en hoed is ook gewoon mooi. Het hoedje is trouwens ook bijzonder, nét even anders dan andere. Je ziet dezelfde stijl bij Turkish Airlines en Etihad Airways. Hun kleding vind ik daarom ook prachtig.

Foto: Cliff Muskiet

A: Oh, Turkish Airlines! Ik ben zo dol op hun kleding. Ik heb er in 2018 ook een artikel over geschreven, toen ze de collectie lanceerden. Deze staat verderop in het boek. Zou het toeval zijn dat de kleding van Turkish Airlines, Etihad Airways en Alitalia dezelfde stijl hebben? Of is het gemaakt door dezelfde ontwerper?

C: Ja, ze zijn gemaakt door Ettore Bilotta. Dit is een ontwerper uit Milaan. Dat zie je ook wel aan de kleding. Ze hebben allemaal een eigen uitstraling, maar komen overeen door de details en de verfijnde stijl. Het is zonde dat de kleding van Alitalia zo snel werd vervangen.

A: Wat jammer. Hoe is dat zo gekomen?

C: Er waren veel klachten over het uniform. Volgens de medewerkers was de kwaliteit niet goed. Uit betrouwbare, interne bronnen weet ik dat de opvallende kleuren ook een belangrijke rol speelden. Ze zullen het misschien niet hardop zeggen, maar dat zorgt er wel voor dat sommige klachten daardoor wat feller zijn geuit. Dat is jammer. Want op het moment dat Alitalia de kleding lanceerde, waren ze al op het randje van een faillissement. Toen de klachten kwamen, werd er besloten om de kleding weer te vervangen. Wat natuurlijk weer een hoop geld kostte. Dit soort projecten gaat om miljoenen euro's. Ik weet nog dat de hele luchtvaartindustrie hier vreemd van opkeek. Waarom zou een bedrijf dat in financiële problemen verkeert nieuwe uniformen aanschaffen, om deze anderhalf jaar later weer compleet te laten

vervangen? Nogmaals, ik vind het zonde. Niet zozeer omdat ik het uniform erg mooi vond, maar ook omdat ik van mening ben dat er kritischer gekeken mag worden naar klachten. Over smaak valt niet te twisten, maar technische klachten over bijvoorbeeld de stof of pasvorm zijn vaak makkelijk te verhelpen. Daar hoeft je geen compleet nieuwe collectie voor aan te schaffen. Ik heb bij KLM, waar ik zelf werk als purser, ook gehoord dat de mouwen van de damesblouses schuurden. Daardoor konden ze uitslag krijgen op hun armen. Vervolgens hebben ze de mouwinzet wat vergroot waardoor dit probleem meteen verholpen was.

A: Ik snap je punt. Maar ik kan mij ook wel voorstellen dat een grote groep medewerkers ook veel druk kan uitoefenen bij de werkgever. Welke uniformen zijn trouwens jouw minst favoriete? Van welke luchtvaartmaatschappij?

C: Ik ben over het algemeen niet zo dol op Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen zoals American Airlines. Op de een of andere manier zijn stewardessen bij Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen echt saai gekleed.

A: Ik ben het met je eens, ik heb eerder geschreven over American Airlines en het viel mij toen ook al op dat het er niet erg spannend uitziet. Het is bijvoorbeeld heel anders dan de kleding van Alitalia. Die kleding is weer gemaakt door een Italiaanse ontwerper. Italianen staan ook wel bekend om hun gevoel voor mode. Zie jij

dat ook terug in de kleding, dat er verschillen zijn tussen landen of werelddelen?

C: Ja, die verschillen zie ik zeker. In Amerika is de kleding qua uitstraling vaak vrij conservatief, terwijl dat heel anders is in Europa. Wij zijn een stuk meer open minded en durven meer.

A: Dit is wel opvallend. Als ik aan Amerika denk, dan denk ik ook aan Hollywood en New York waar mensen durven uit te pakken. Waar televisieshows met dragqueens gestart zijn, juist omdat men durft op te vallen.

C: Dat klopt. Het staat wat dat betreft ook haaks op de mentaliteit. Amerika is het land van de kansen, zo zegt men altijd. Als je daar ergens goed in bent, iets graag wilt en hard werkt, dan kom je er wel. Terwijl je in Europa juist weer overal een papiertje voor nodig hebt voordat je aan de slag kunt. Hier wil men het liefste iemand van achttien jaar oud met tien jaar ervaring. Wanneer het gaat om kleding in de luchtvaart, dan zie ik trouwens ook wel veranderingen. In de oostbloklanden zoals Rusland was men vroeger erg ingetogen qua stijl, maar dat is tegenwoordig een heel ander verhaal. De stewardessen in Rusland zien er een stuk mooier en vrouwelijker uit dan voorheen.

A: Het valt mij trouwens ook vaak op hoeveel focus er wordt gelegd op de stewardessen, de vrouwen dus. Wanneer een luchtvaartmaatschappij een nieuwe collectie lanceert, dan zijn alle

ogen gericht op de uniformen die de dames dragen. Dan denk ik: en de mannen dan?

C: De mannen zijn qua kleding ook een beetje saai, in vergelijking met hetgeen de dames dragen. Dames kunnen jurken aan, rokken, vesten, tops, jasjes en ga zo maar door. Mannen dragen vaak een donkerblauw of zwart pak. Meestal komt de kleur van de kleding van de dames alleen in detail terug bij de heren. Denk bijvoorbeeld aan een das die gemaakt is van dezelfde kleur als de sjaal of blouse van de dames. Alleen bij Virgin Atlantic heb ik mooie pakken gezien bij de heren. Die waren echt met veel zorg ontworpen. Vivian Westwood, de bekende ontwerpster, heeft dit gedaan. Zowel de dames als de heren kregen iets bijzonders.

A: Hoe wordt dat dan normaal gesproken gedaan? Ontvangen de dames eerst nieuwe kleding en volgen de heren later?

C: Nee, meestal wordt iedereen tegelijk in het nieuw gestoken. Alleen waar ik werk, bij KLM, kregen de dames eerst nieuwe kleding en een aantal jaren later de heren. Daardoor zie je ook verschillen tussen de uniformen. Zo hebben wij zilveren knopen met een goud detail op ons gilet en jasje, terwijl de dames plastic knopen hebben. Van dichtbij zie je het verschil dus wel.

A: Zou het niet heel mooi zijn als luchtvaartmaatschappijen de uniformen van de dames en heren wat beter op elkaar zouden afstemmen? Het is toch zonde dat de heren in zo'n neutraal pak

lopen, terwijl de dames paraderen in prachtige, vaak kleurrijke uniformen?

C: Ik snap je punt. Bij Transavia hebben ze dat een keer gedaan. De heren kregen een groen jasje dat gemaakt was van dezelfde kleur als de uniformen van de dames. Het paste daardoor goed bij elkaar. Ik vond het erg leuk, maar de jasjes waren geen succes bij de mannen. Velen kozen ervoor om ze niet te dragen. Dat is echt een cultureel en maatschappelijk ding: vrouwen kunnen veel meer dragen dan mannen. Een man in opvallend gekleurde kleding vindt men snel wat minder professioneel dan een vrouw die hetzelfde doet. Bovendien moet de kleding ook passen bij de maatschappij. Vroeger droeg men bij EasyJet een spijkerbroek en polo. Dat kon prima, want het was een budgetmaatschappij waar deze uitstraling bij paste.

A: Zou je zelf niet eens willen werken in een fel gekleurd pak?

C: Hoe leuk ik de uniformen van de dames ook vind, ik zou zelf niet in een opvallend pak willen lopen. Een jasje dat qua kleur past bij de uniformen van de stewardessen, net zoals bij Transavia destijds, dat lijkt mij wel leuk. Maar ik zou niet graag werken in bijvoorbeeld een compleet groen pak.

A: Ah, jammer. Als je het toch een keer gaat doen, mag ik het dan zien? Ik weet zeker dat het je gaaf zou staan!

C: De kans is klein dat dat ooit gebeurt. Maar vooruit...